

JOVIÁN GYÖRGY

OLAJ A TŰZRE

A szavak nehezen jönnek. Amikor a saját ténykedésemről kérdeznak, akkor még nehezebben. Pedig festés közben minden egyszerűnek tűnik – végül is le kell gyűrni a festővászon kirívóan szemérmetlen (!?) fehérségét élettelen festékekkel, évszázadok óta alig változott ecsetekkel, és közben valami saját értelmezését kell létrehozni a világnak. Minden festő, kivétel nélkül, erre törekedett – és törekszik mind a mai napig –, hogy a maga egyéni módján oldja meg a titkot... Azt a szavakkal alig leírható folyamatot, ami által a vászonra felhordott festék képpé válik... Aztán meg, hogy mitől lesz az a kép jó... És mitől és mikor válik művészetté?...

A festészetben egzisztáló festő a műtermében – miközben nap mint nap megküzd az anyagokkal, no meg a tudattal, hogy az elődök már mindent megcsináltak – megpróbál egyéni, csak reá jellemző univerzumot létrehozni, ami ugyan a köröttünk kavargó, állandóan változó világból táplálkozik, de hogy képes-e valójában ábrázolni is azt, az meglehetősen kétséges... de talán nem is szükséges. Ami lényeges, hogy a valóságról álmodott legszebb álmok a műteremben születnek, mondotta volt Csók István... Amúgy pedig már Goethe is azt állította, hogy a festő nem is azt festi, amit lát, hanem amit képes megfesteni... Ez ugyan kissé cinikusan hangzik, de végtére igaz. Így talán érthető, hogy minden igazi művész és minden igazi mű miért egyedi és megismételhetetlen...

Ami engem illet, lassan négy évtizede, hogy a „nulla dies sine linea” elvnek rendelem alá az életviteltem, ami azt jelenti, hogy nem telik el nap – ideértve a vásár- és ünnepnapokat is –, hogy ne

**...le kell gyűrni
a festővászon kirívóan
szemérmetlen (!?)
fehérségét élettelen
festékekkel, évszázadok
óta alig változott
ecsetekkel, és közben
valami saját
értelmezését kell
létrehozni a világnak.**

töltsek órákat műtermi munkával. Ez amolyan létszükséglet. Mint a táplálkozás. Vagy a lélegzés. A festészetnél szórakoztatóbb, erősebb koncentrációt igénylő foglalatosságot egyébként sem ismerek. A festőmesterség körülbelül a tizenkilencedik század közepéig tartó határtalan megbecsülését tartom követendő példának, bármilyen furcsán és avítottan hangozzék is ez napjainkban, a számítógépek által körülvéve, amikor lassan elfelejtődik a kézzel írás és a könyvek olvasásának képessége és gyakorlata... Talán az elgépiesedés elleni ösztönös emberi reakciónak tulajdoníthatóan azonban soha annyian nem festegettek, mint napjainkban. Nagyon sokan, fiatalok, akik hihetetlen biztonsággal közlekednek a virtualitás ösvényein, újra és újra visszatérnek a hagyományos eszközökhöz, életben tartva azokat. Így aztán bizakodhatunk, hogy a festészet haláláról károgó huszadik századvegi elméletek még hosszú ideig nem igazulnak.

Évek óta festek egy sorozatot a bontásról. A huszadik század közepén születvén gyermekként tanúja voltam az ipar istenítésének – most pedig, hetedik évtizedembe fordulva, tanúja vagyok e civilizációs réteg felszámolásának. Bontás – képeim ennek a visszafordíthatatlan folyamatnak próbálnak emléket állítani –, az átmeneti rom állapotot rögzíteni, amikor a jól ismert erős falak leomlanak, és elhordásra várnak, hogy aztán kristálypaloták emelkedjenek a helyükben. Egy a képeimet elemző esztéta szerint ez egy kora tizenkilencedik századi romantikus hozzáállás – a rom mint az elvagyódás misztikájának kifejeződése... Ami számomra érdekes a képalkotás szempontjából, az a kompozíciós rend fellelése a részletek kaotikus összevisszaságában, az elemek plaszticitása és az elmúlás pittoreszkje („Szép új világ I.” 2009, „Bontás II.” 2009, „Bontás III.” 2009, „Conditio humana” 2014).

Másik minduntalan visszatérő témám az ember ábrázolása bizonyos kiszolgáltatott, elesett állapotában – amikor az életben maradás a tét („A láng” 2009, „A lépcsők” 2009, „A park” 2013). A magány és a kiüresedés meg a csend – mint kompozíciós elemek – jelennek meg ez utóbbi képekben, a szereplő egyének fátumaként. Az új század kezdetén fiatal kortársaim szorongása és útkeresése – avagy „útvesztettség” – meg az én irántuk táplált empátiám...

Budapest, 2015. február 19.

